

Forslaget havde følgende ordlyd:

»Folketinget opfordrer regeringen til at fremsætte lovforslag, der sikrer, at der afholdes vejledende folkeafstemninger efter følgende retningslinier:

1. Landsdækkende folkeafstemning afholdes, når 20.000 vælgere anmoder herom.
2. Regionale folkeafstemninger afholdes, når 5 pct. af de vælgere, der er optaget på valglisten i den eller de pågældende kommuner, anmoder herom.
3. Anmodning om afholdelse af folkeafstemning skal være skriftlig og indeholde angivelse af det afstemningstema, der ønskes prøvet ved afstemningen.
4. Afstemningens udfald afgøres ved almindeligt stemmeflertal og er vejledende for Folketinget respektive for den eller de administrative myndigheder, der berøres af afstemningstemaet.
5. Indenrigsministeriet fører tilsyn med, at anmodning om afholdelse af folkeafstemning tilfredsstiller formelle krav (antal underskrifter m.v.), og tilrettelægger afstemningen.«

Dette beslutningsforslag blev forkastet med alle partiers stemmer mod Fremskridtspartiets. Ved 1. behandling udtrykte flere ordførere imidlertid principiel interesse for folkeafstemningsinstituttet og for øget anvendelse af folkeafstemninger. Forslagsstillerne valgte derfor at genfremsætte beslutningsforslaget for at fastholde og øge interessen for et lovgivningsinitiativ på dette område. Det skete i folketingsåret 1992-93 i lidt ændret form med B 74 i håb om, at den principielle interesse ville få forslaget igennem. Det viste sig dog ikke at være muligt (se Folketingstidende 1992-93, forhandlingerne sp. 6448, 7768 og 10546, tillæg A sp. 7659 og tillæg B sp. 1655).

I mellemtiden har både udenrigsministeren, Niels Helveg Petersen (RV), og Anders Fogh Rasmussen (V) udtalt sig positivt om flere folkeafstemninger (jf. bl.a. Morgenavisen Jyllands-Posten den 18. og 21. august 1996). Dette giver forslaget fornyet aktualitet. Derfor frmsættes nærværende beslutningsforslag som en uændret genfremsættelse af B 74.

Samtidig hermed fremsættes forslag til folketingsbeslutning om direkte demokrati (indførelse af regionale vejledende folkeafstemninger ved vælgerinitiativ) (B 3), som er en genfremsættelse af Fremskridtspartiets beslutningsforslag B 92 fra folketingsåret 1992-93, jf. Folketingstidende 1992-93, forhandlingerne sp. 7735, 8316 og 10459, tillæg A sp. 8677 og tillæg B sp. 1681. Også dette forslag blev i sin tid afvist af de øvrige partier.

Forslagsstillerne er rede til under udvalgsbehandlingen af dette beslutningsforslag at drøfte underskriftskravets nærmere udformning.

I. Forslagets forhold til forfatningen

De muligheder for folkeafstemning, der er taget stilling til i grundloven, er, jf. foran under bemærkningernes pkt. E og F, følgende:

- § 20, stk. 2, om overladelse af suverænitetsbeføjelser til mellemstatslige myndigheder
- § 29, stk. 2, om valgretsaldern
- § 42 om lovforslag

Medens de to førstnævnte bestemmelser alene angår afstemning om helt specifikke emner (suverænitetsafgivelse respektive valgretsaldern), angår bestemmelsen i § 42 et spektrum af afstemningstemaer, der alene afgrænses i § 42, stk. 6, som opregner bestemte typer af lovforslag, der ikke kan forlanges underkastet afstemning. En tredjedel af Folketingets medlemmer kan således ikke begære folkeafstemning om lovforslag til finanslove, tillægsbevillingslove, midlertidige bevillingslove, statslånslove, normeringslove, lønnings- og pensionslove, love om meddelelse af indfædsret, love om ekspropriation, love om direkte og indirekte skatter og love til gennemførelse af bestående traktatmæssige forpligtelser. Denne minoritetsbeskyttelse, nemlig at kunne forlange afholdelse af folkeafstemning med bindende virkning, er altså beskåret på så vigtige områder, der direkte angår statens indtægter og udgifter.

Ud over folkeafstemninger på grundlag af de foran nævnte bestemmelser, der alle har bindende virkning, kan et folketingsflertal selvsagt beslutte afholdelse af vejledende folkeafstemning om ethvert emne. Under den nuværende grundlov har en sådan afstemning alene været afholdt i 1986 på grundlag af lov nr. 24 af 5. februar 1986 om afholdelse af vejledende folkeafstemning om Danmarks tiltrædelse af EF-pakken (Europæisk Fælles Akt) (L 145 i folketingsåret 1985-86, se Folketingstidende 1985-86, forhandlingerne sp. 5955, 6134, 6328 og 6410, tillæg A sp. 3539, tillæg B sp. 623 og 635 og tillæg C sp. 199). Her gælder ingen begrænsninger i emnevalget. Ønsker et folketingsflertal at kende vælgernes mening om finansloven eller enkelte af finanslovens poster, om indkomstskattens personfradrag, om merværdi-afgiftens højde, om punktafgifter eller ethvert andet emne kan sådan vejledende afstemning naturligvis besluttes af Folketinget med almindelig majoritet.

Det nye, der indføres, hvis nærværende beslutningsforslag vedtages, er alene, at et nærmere bestemt antal vælgere kan forlange afholdelse af vejledende, landsdækkende folkeafstemning. Dette berører ikke forfatningen, svækker ikke Folketingets beslutningsdygtighed og hæmmer ikke regeringens eller partiernes lovforberedelse, men tjener alene som